

CYNGOR GWYNEDD

Adroddiad i gyfarfod o Gyngor Gwynedd

Dyddiad y Cyfarfod: 7fed o Fawrth 2024

Teitl yr Eitem: Adolygiad o gydbwysedd gwleidyddol y Cyngor

Swyddog Cyswllt: Ian Jones, Pennaeth Gwasanaethau Democratiaeth (Pennaeth Cefnogaeth Gorfforaethol)

1. Y PENDERFYNIAD A GEISIR

Gofynnir i'r Cyngor:

- fabwysiadu'r dyraniad seddau a nodir yn **Atodiad A** gan ddirprwyo'r hawl i'r Pennaeth Gwasanaethau Democratiaeth wneud penodiadau i'r pwyllgorau ar sail cydbwysedd gwleidyddol ac yn unol â dymuniadau'r grwpiau gwleidyddol
- Enwebu aelod o'r grŵp annibynnol i gynrychioli'r Cyngor ar y Panel Heddlu a Throsedd am dymor y Cyngor hwn

2. CEFNIDIR A RHESYMEG

2.1. CYFLWYNIAD

2.1.1 Adroddwyd yng nghyfarfod blynyddol y Cyngor llawn ar **y 4ydd o Fai, 2023** fod cyfansoddiad gwleidyddol y Cyngor fel a ganlyn:-

<u>Grŵp</u>	<u>Nifer</u>
Plaid Cymru	44
Annibynnol	23
Llafur Rhyddfrydol	2
Cyfanswm	69

2.1.2 Ers hynny, mae newidiadau wedi bod fel a ganlyn:

- Mae'r Cynghorydd John Pughe wedi ymuno â grŵp Plaid Cymru gan adael y grŵp Annibynnol
- Cynhaliwyd is-etholiad yn ward Cricieth yn sgil marwolaeth y Cynghorydd Eirwyn Williams, grŵp Annibynnol.
- Etholwyd y Cynghorydd Sian Williams yn ward Cricieth, sydd wedi ymuno â grŵp Plaid Cymru.

2.1.3 Bellach, felly, mae cyfansoddiad gwleidyddol y Cyngor fel a ganlyn:-

<u>Grŵp</u>	<u>Nifer</u>
Plaid Cymru	46
Annibynnol	21
Llafur Rhyddfrydol	2
Cyfanswm	69

2.2 DYRANIAD Y SEDDAU AR BWYLLGORAU

2.2.1 I atgoffa'r aelodau, nodir yma'r pedair prif reol yn Neddf Llywodraeth Leol a Thai 1989 ynglŷn â dyrannu seddau:-

(a) Ni chaiff pob sedd ar bwyllgor ei dyrannu i'r un grŵp gwleidyddol;

(b) Rhaid dyrannu mwyafrif y seddau ar bwyllgor i grŵp gwleidyddol os yw nifer y personau sy'n perthyn i'r grŵp yn fwyafrif o aelodau'r Cyngor;

(c) Yn amodol ar baragraffau (a) a (b) uchod, bydd nifer y seddau ar y pwyllgorau cyffredin a ddyrennir i bob grŵp gwleidyddol yr un fath â'r nifer o'r holl seddau sydd gan aelodau'r grŵp hwnnw ar y Cyngor;

(ch) Yn amodol ar (a),(b) ac (c) uchod, bydd nifer y seddau ar bwyllgor a ddyrennir i bob grŵp gwleidyddol yr un gyfran o'r seddau ar y pwyllgor â'r nifer o seddau sydd gan aelodau'r grŵp hwnnw ar y Cyngor.

2.2.2 Er mwyn sicrhau y glynir wrth y rheolau hyn, mae'r Cyngor wedi bod yn ymdrin â phwyllgorau mewn blociau gwahanol yn y gorffennol. Mae hyn yn ei gwneud yn haws i sicrhau y glynir wrth reol (c) ym mharagraff 2.2.1 uchod hefyd.

2.3 NEWIDIADAU I DDYRANIAD Y SEDDAU AR BWYLLGORAU

2.3.1 Mae'r rheolau a nodir yn 2.2.1 yn golygu newidiadau i'r dyraniad seddau ar sail cydbwysedd gwleidyddol yn sgil yr adolygiad fel a ganlyn:

- Mae Grŵp Plaid Cymru yn ennill un sedd ar y pwyllgorau canlynol ar draul y Grŵp Annibynnol ym mhob achos
 - Pwyllgor Craffu Cymunedau
 - Pwyllgor Craffu Gofal
 - Pwyllgor Gwasanaethau Democratiaeth
 - Pwyllgor Cynllunio
 - CYSAG.

2.3.2 Gofynnir i'r Cyngor fabwysiadu'r dyraniad seddau yn unol â'r cydbwysedd gwleidyddol fel a nodir yn **Atodiad A**.

3. PANEL HEDDLU A THROSEDD

3.1 Bydd yn ofynnol i'r Cyngor adnabod aelodau i gynrychioli'r Cyngor ar Banel Heddlu a Throsedd. Bydd aelodaeth y panel yn adlewyrchu'r cydbwysedd gwleidyddol ar draws Gogledd Cymru mor agos a phosib. Rydym yn ymwybodol fod dyraniad seddau ar y Panel i Wynedd, fel a ganlyn:

- 1 grŵp Plaid Cymru
- 1 grŵp Annibynnol

- 3.2 Mae'n ofynnol fod aelodau a enwebir i'r Panel yn meddu ar wybodaeth a'r profiad angenrheidiol er mwyn i Banel Heddlu a Throsedd gyflawni ei swyddogaethau yn effeithiol, a dylid cymryd hyn i ystyriaeth wrth enwebu cynrychiolwyr. Cyflwynir yr enwau i'r Ysgrifennydd Cartref am gymeradwyaeth.
- 3.3 Gan fod y Cynghorydd John Pughe wedi ymuno â grŵp Plaid Cymru a gadael y grŵp Annibynnol, bydd angen adnabod aelod o'r grŵp Annibynnol. Bydd enw yn cael ei nodi ar lafar gan Arweinydd y Grŵp Annibynnol yn ystod cyfarfod y Cyngor llawn ar 07/03/24. Gofynnir i'r Cyngor llawn enwebu'r Cynghorydd i'r rôl.

4. UNRHYW YMGYNGHORIADAU A GYNHALIWDYD CYN ARGYMELL Y PENDERFYNIAD

- 4.1 Ymgynghorwyd â Grŵp Busnes y Cyngor.

4.2 SYLWADAU'R SWYDDOGION STATUDOL:

Swyddog Monitro:

Dim sylwadau i'w hychwanegu o safbwynt priodoldeb

Swyddog Cyllid Statudol:

Dim i'w ychwanegu o safbwynt priodoldeb ariannol.

ATODIAD A – DYRANIAD SEDDI AR BWYLLGORAU

A	Plaid Cymru	Annibynnol	Llafur Rhydd	Cyfanswm
Pwyllgor Craffu Addysg ac Economi	12	6	0	18
Pwyllgor Craffu Cymunedau	12 44	5 6	1	18
Pwyllgor Craffu Gofal	12 44	5 6	1	18
Llywodraethu ac Archwilio	8	4	0	12

B	Plaid Cymru	Annibynnol	Llafur Rhydd	Cyfanswm
Gwasanaethau Democrataidd	10 9	4 5	1	15
Cynllunio	10 9	4 5	1	15
Trwyddedu Canolog/Cyffredinol	10	5	0	15
Iaith	10	5	0	15
Penodi Prif Swyddogion	10	5	0	15
Apelau Cyflogaeth	5	2	0	7
Nifer y seddau	99	45	4	148

C	Plaid Cymru	Annibynnol	Llafur Rhydd	Cyfanswm
Pensiynau	4	2	1	7
Cydbwyllgor Ymgynghorol Lleol	7	4	0	11
CYSAG	5 4	2 3	0	7

Cyfanswm y seddau	115	53	5	173
--------------------------	------------	-----------	----------	------------